

ÇOCUKLARDA DAVRANIŞ BOZUKLUKLARI

Çağlayancerit İlkokulu
Psikolojik Danışma ve Rehberlik Servisi
Gönül ÖZER

PDR Servisi'nden...

Değerli Velilerimiz;

Okulumuzun bu ayki veli bülteniyle yine sizlerle birlikteyiz. Bu ayki veli bültenimizde “Çocuklarda davranış problemleri”ni ele aldık. Bu kapsamda davranış bozuklukları nedir, neler yapılabilir vb. gibi başlıkları siz değerli velilerimiz için inceledik. Öğrencilerimize ve velilerimize katkısı olması dileğiyle...

İÇİNDEKİLER

SAYFA

1-3

DAVRANIŞ BOZUKLUKLARI
NEDİR?

4

DAVRANIŞ BOZUKLUKLARININ
GENEL NEDENLERİ

5-6

DAVRANIŞ BOZUKLUKLARI - 1
SALDIRGANLIK

7-8

DAVRANIŞ BOZUKLUKLARI - 2
YALAN

9-10

DAVRANIŞ BOZUKLUKLARI - 3
ÇALMA Davranışı

11-13

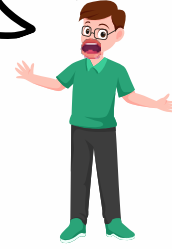
DAVRANIŞ BOZUKLUKLARI - 4
TIRNAK YEME

Ođlum, okulda
arkadađına
vurmuđ!

Kızım sürekli
tırnağını yiyor.

İnanmıyorum!
Çocuđum yine yalan
söylüyor!

Hey!
Değerli ebeveynler, tüm bu
ifadeler size de tanıdık
geliyor mu?
O zaman hadi gelin bu
durumları çözmek için neler
yapabileceđimize bakalım!

DAVRANIŞ

BOZUKLUKLARI

NEDİR ?

Davranış bozuklukları, çocuğun çeşitli ruhsal ve bedensel nedenlere bağlı, **iç çatışmalarını davranışlarına aktarması sonucu** ortaya çıkan saldırganlık, yalan, çalma davranışı, karşı gelme ve tırnak yeme gibi sorunların görüldüğü davranış biçimleridir!

Bir çocuğun davranışının bozukluk sayılabilmesi için bazı ölçütler gerekir!

1

YAŞA UYGUNLUK

Gelişim dönemleri göz önünde bulundurulmalıdır. Yaşa bağlı olarak ortaya çıkan her yeni davranış, bozukluk olarak değerlendirilmemelidir!

2

YOĞUNLUK

Ortaya çıkan duygu ve davranışının şiddetinin normalden fazla olması gerekir!

3

SÜREKLİLİK

Davranışın aynı şiddet ile uzun bir süre devam etmesi gerekir!

3

DAVRANIŞ BOZUKLUKLARININ GENEL NEDENLERİ

DİKKAT ÇEKMEK

Çocuğa gerekli sevgi ve ilgi gösterilmediğinde ya da yeterli zaman ayrılmadığında dikkat çekmek için davranış bozukluklarına yönelebilir!

YETERSİZLİK

Yanlış ebeveyn tutumlarından kaynaklı, çocuklarda yetersizlik inancı görülebilir! Kendini yetersiz hisseden çocuklar, kendini ispatlama vb. gibi düşüncelerinden dolayı yanlış davranışlar sergileyebilirler!

VİCDAN VEYA SUÇLULUK DUYGUSUNDA YOKSUNLUK

Çocuk yanlış bir şey yaptığında kötü hissetmeyebilir veya kendisini ceza karşısında duyduğu suçluluk dışında suçlu hissetmez, davranışların olumsuz sonuçları karşısında endişe duymaz, başkalarına zarar verdiklerinin bilincinde olmayabilirler!

Diğer nedenler;

Ebeveynler ile inatlaşma

İntikam alma isteği

Yanlış ebeveyn tutumları

ÇOCUKLARDA DAVRANIŞ BOZUKLUKLARI

NEDİR ?

Çocuğun içsel çatışmalarını ve duygu durumlarını **şekil değiştirerek** başka bir biçimde ortaya çıkarmasıdır. Çocuğun şiddete başvurarak ısırması, eşyaları fırlatması, tekmelemesi gibi fiziksel ve sözel davranışlarda bulunmasıdır.

NEDENLERİ ?

- Anne – baba tutumları
- Saldırgan davranışların ebeveyn tarafından pekiştirilmesi
- Sağlıksız aile ortamı
- Çocuğun yetişkinlerden anlayışsız, katı cezalandırıcı ve yetersiz sevgi görmesi
- Cinsel rol ve beklentiler (Özellikle erkek çocuğun saldırgan davranışlarını alkışlamak ve kendini koruma davranışı olarak görmek)
- Fiziksel cezalandırmalar (Çocuğa gösterilen şiddetler)
- Televizyon programı ve bilgisayar oyunlarının olumsuz etkisi
- Fizyolojik problemler

ÖNERİLER

- Anne- baba çocuğa saldırgan davranışlar, sözler sarf ederek model olmamalı.
- Her yaş döneminde çocuğun temel ihtiyaçları yerine getirilmelidir!
Karşılansayan temel ihtiyaçlar öfke ve saldırganlığa yol açar!!!
- Saldırgan davranışlar **ödüllendirilmemeli**, çocuğun istekleri bu tip davranışlar sergileyince yerine getiriliyorsa, çocuk isteklerini yaptırmada **saldırganlığı araç olarak görür!**
- Saldırgan davranışlar kesinlikle **dayakla cezalandırılmamalıdır**. Cezalandırma yerine çocukta **saldırganlığa yol açan nedenler araştırılmalıdır!**
- Çocuk sakinleştiği zaman sergilediği davranış hakkında konuşulmalı. Yapılan konuşma çocuğun **duygularını anlamaya yönelik** olmalıdır!
- Çocuk saldırgan modellerle karşı karşıya getirilmemeli (TV programları, PC oyunları)
- Çocuğun saldırganlığını yansıtabileceği etkinlikler sunulmalıdır. Resim çizme, kumla oynama, boyama çocuğun kızgınlık duygularını kontrol altına almayı sağlayabilir. Ayrıca spor etkinlikleri de kabul gören çıkış yollarıdır!
- Çocuklarınıza yönelik sevgi ve ilginiz, kurallarınız ve disiplin yöntemleriniz konusunda tutarlı olmalısınız!

NEDİR ?

Çocukların bir gerçeği, kendilerine göre haklı nedenlere bağlayarak gerçeklikten kopuk bir şekilde ifade etmesidir!

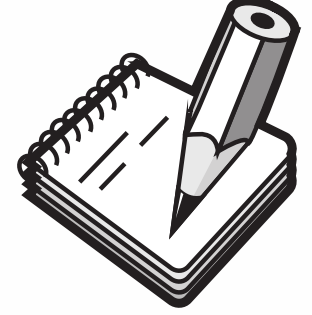
NEDENLERİ ?

- Devamlı olarak yakalanma, azarlanma ve cezalandırılma tehlikesi içinde olduğunda yalan söyler!
- Ebeveynler ve çevresindeki insanların yalana başvurması!
- Yalanın çevresindeki insanlar tarafından sıradanlaştırılması!
- Bir arkadaş grubuna dahil olmak için söylenebilir!
- Aşırı baskıcı veya mükemmelliyetçi ebeveyn tutumları!
- Bazen de çocuk kendisine fazla karışılması nedeniyle yalan söyler.

ÖNERİLER

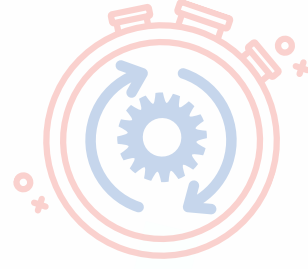
- En başta ebeveynler ve çocuğun çevresindekiler yalan söylemekten kaçınmalıdır!
- Çocukların istenmeyen davranışlarına mümkün olduğu kadar yumuşak ve hoşgörülü davranılmalıdır.
- Çocuklardan yapamayacakları şeyler istenmemelidir.
- Özellikle küçük çocuklar yalan söyledikleri zaman cezalandırılmamalıdır.
- Çocuklar, başka çocuklar ile kıyaslanmamalıdır.
- Sık sık çocuklarla sohbet ederek ilgi ve beklentileri öğrenilmeli ve dikkate alınmalıdır.

3

ÇOCUKLARDA ÇALMA DAVRANIŞI

Çocuklarda görülen çalma davranışı anne babayı endişeye düşüren bir durumdur. Ancak bu çalma davranışı çocukta bir uyum ve davranış sorunun habercisi olabilir.

Okul öncesi dönemde, genellikle 7-8 yaşlarına kadar görülen izinsiz eşya alma davranışı, bir uyum ve davranış bozukluğu olan 'çalma davranışı' olarak kabul edilmez. Bu dönemden önce, özellikle 3-6 yaşları arasında çocuklar gittikleri evlerde veya kreşte arkadaşlarında gördükleri objeleri ve oyuncakları almakta sakınca görmezler. Çocuğun bu davranışının altında yatan neden, beğendiği nesneyi yanında bulundurmaya çalışmaktan öte birşey değildir.

Okul öncesi dönemde **mülkiyet duygusu** tam olarak gelişmediği için, çocuklar, başka birine ait bir eşyayı izinsiz olarak almanın kötü bir davranış olduğunu anlamakta güçlük çeker. Bu nedenle, çalma davranışının bir uyum ve davranış bozukluğu olarak ele alınabilmesi için çocuğun ilkökul çağına gelmiş olması gerekir.

3

**ÇALMA
DAVRANIŞINI
ÖNLEME**

Çalma davranışa neden olan faktörler kontrol altına alındığında, davranışta hızla ortadan kalkacak ve yeni bağımsız sorunların oluşumu da engellenmiş olacaktır.

EBEVEYNLERE DÜŞEN SORUMLULUKLAR

- Her şeyden önce ebeveynler çocuklarının temel ihtiyaçlarını karşıladığından emin olmalıdır!
- Çocuğa **mülkiyet kavramı** somutlaştırılarak ifade edilmelidir!
- Çocuk ile çalma davranışının yanlışları üzerinde sohbet edilmelidir!
- Yargılayıcı ve suçlayıcı tutumdan uzak durulmalıdır!
- Aşağılayıcı, küçük düşürücü ve ayıplayıcı tavır sergilenmemelidir!
- Çocuk toplum içinde deşifre edilmemelidir!
- Çocuğun gururunu kırarak bir şekilde davranışlar sergilenmemelidir!
- Şiddete asla başvurulmamalıdır!

10

4

TIRNAK YEME DAVRANIŞI

NEDİR ?

**Tırnak yeme davranışının
MODELLEME/ TAKLİT yoluyla
öğrenilebileceğini de unutmayın!**

Tırnak yeme davranışı genellikle 3 ya da 4 yaş civarı görülür. Daha küçük çocuklarda sıklıkla rastlanan bir durum değildir. Tırnak yiyen çocuğun bu davranışının altında güvensizlik duygusunun yattığı düşünülmelidir. Aşırı baskı görerek büyüyen çocuklarda ve özgüven sorunu yaşayan çocuklarda sıklıkla görülür. Aynı şekilde sürekli eleştirilen, ilgisiz ve sevgisiz bir ortamda büyüyen çocuk yaşadığı gerginliği tırnak yiyerek ortaya koyar.

Genellikle çocukların yarısında görülen bir bozukluk olduğu bilinmelidir. Üstelik bazı durumlarda ortada hiçbir neden yokken sadece modelleme yoluyla da çocuğun tırnak yemeye başladığı görülmektedir. Ailesinde ya da yakın çevresinde tırnak yiyen birisini gören çocuk bu davranışı taklit etme yoluna gidebilir.

4

TIRNAK YEME
DAVRANIŞI

NEDENLERİ

**Aile içinde aşırı baskı,
otorite görmesi**

**Çocuğun sürekli azarlanması,
eleştirilmesi**

**Yeterli ilgi,
sevgi görmemesi**

**Anne babanın çocukları
arasında ayırım yapması**

**Ebeveynlerin aşırı kaygılı
olması**

**Ailede herhangi birinin
tırnak yemesi**

12

4

TIRNAK YEME
DAVRANIŞI

ÖNERİLER

**Başlangıçta
tırnak yeme
davranışını
görmezden
gelin!**

**Çocuğunuzu
kaygılandırın,
endişelendiren
durumları araştırıp
ortadan kaldırın!**

**Çocuğunuza
kızmayın,
aşırı tepki
göstermeyin!**

**Hatırlatmak ve
uzaklaştırmak
amacıyla
zararsız acı oje
sürülebilir!**

**Gece
tırnaklarını
yiyorsa
bir eldiven
giydirilebilir!**

**Çünkü çocuğunuz bu
davranışı
sizi kızdırmak içinde
yapabilmektedir!**

**Çocuğunuzun
ilgisini
başka yöne çekin!**

**Ağzını
çiğneyecek
bir şeyle meşgul
edin!**

KAYNAKÇA

- Kaya, G., & Açar, D.(2017). 0-12 Yaş Çocuklarda Problemlı Davranışları Olumlu Yönde Geliřtirme Süreci. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi.
- SAYGILI, Sefa. Çocuklarda Davranış Bozuklukları.İstanbul: Türdav Yayınları, 2016.